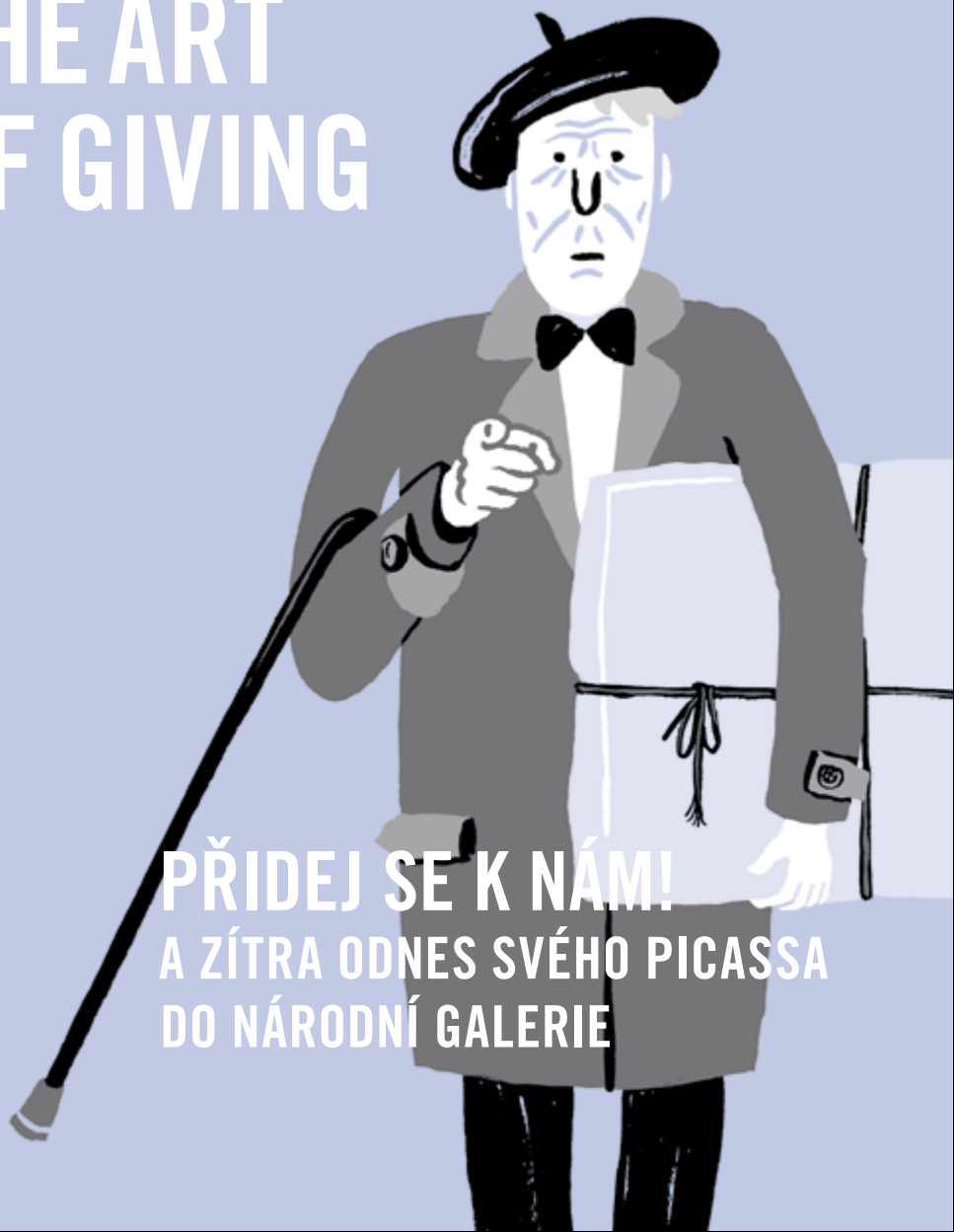

27 / ZIMA 2018

ČTVRTLETNÍK PRO ROZVOJ
ČESKÉ FILANTROPIE

UMĚNÍ DAROVAT

THE ART
OF GIVING

PŘIDEJ SE K NÁM!
A ZÍTRA ODNES SVÉHO PICASSA
DO NÁRODNÍ GALERIE

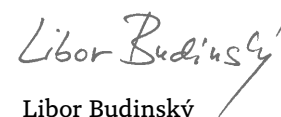
↓ EDITORIAL

Vážení a milí čtenáři,
roku 1753 bylo v Londýně otevřeno Britské muzeum, první národní muzeum na světě, jehož základem se stala sbírka irského lékaře, botanika a sběratele Hanse Sloana. Tím došlo ke zrození trendu, který je stále živý – sbírky soukromých sběratelů jsou zpřístupňovány veřejnosti a stávají se součástí veřejného a občanského prostoru. Brzy po otevření Britského muzea začala podobná národní muzea vznikat po celém světě (jen pro zajímavost, brazilské Národní muzeum, které před pár týdny zpustošil obří požár, bylo založeno ve stejném roce jako české, tedy roku 1818), nicméně Londýn je jedinečný v tom, že vstup do Britského muzea od začátku byl a i nadále zůstává zdarma.

Jeho zakladatel totiž usoudil, že podobné kolekce by měly být přístupné bez ohledu na původ a bohatství, neboť když budete mít hlad, raději si za pár liber koupíte fish & chips než lístek do muzea (v dnešních cenách). Z tohoto rozhodnutí se odvíjí dnes unikátní výhoda britské metropole – většina prestižních muzeí a galerií je stále zdarma, takže místní ani turisté za jejich návštěvu neutratí jedinou libru. To je jistě velké plus Londýna coby turistické destinace, na druhou stranu to na dotyčné organizace klade velké nároky, neboť musejí mít širokou základnu donorů, kteří jejich provoz vedle státních příspěvků pomáhají financovat.

V posledním letošním čísle Umění darovat se věnujeme filantropii v umění. Představíme vám neznámé příběhy dárců pražské Národní galerie, převyprávíme si 50 let starý příběh z Basileje, který je krásným příkladem švýcarské přímé demokracie, a zeptáme se mladé hudebnice Petry Soukupové, co ji vedlo k tomu, že v 15 letech založila orchestr, jehož výdělky jdou na dobročinné účely. Těm z vás, kteří čtete Umění darovat pravidelně, není její jméno neznámé, neboť je vítězkou Ceny Via Bona. Na tuto cenu můžete zajímavé osobnosti nominovat i vy, stačí, když nám sepišete a pošlete jejich filantropický příběh. Více najdete na www.cenaviabona.cz.

Přejeme vám inspirativní čtení a spoustu pozitivní energie,

Libor Budinský
šéfredaktor

Jiří Bárta
ředitel Nadace Via

PIVO STOUPAJÍCÍ DO SRDCE

Prestižní britský deník The Guardian ve svém seriálu zaměřeném na netradiční řešení ožehavých světových problémů představil **pivovar v Chříči**, který zaměstnává zdravotně postižené a ze svých zisků finančně pomáhá základní škole. Jak napsal The Guardian, mnohá piva vám stoupají do hlavy, ale tahle stoupají do srdce. Třeba chříčská IPA pojmenovaná po Gándhím Mahátma.

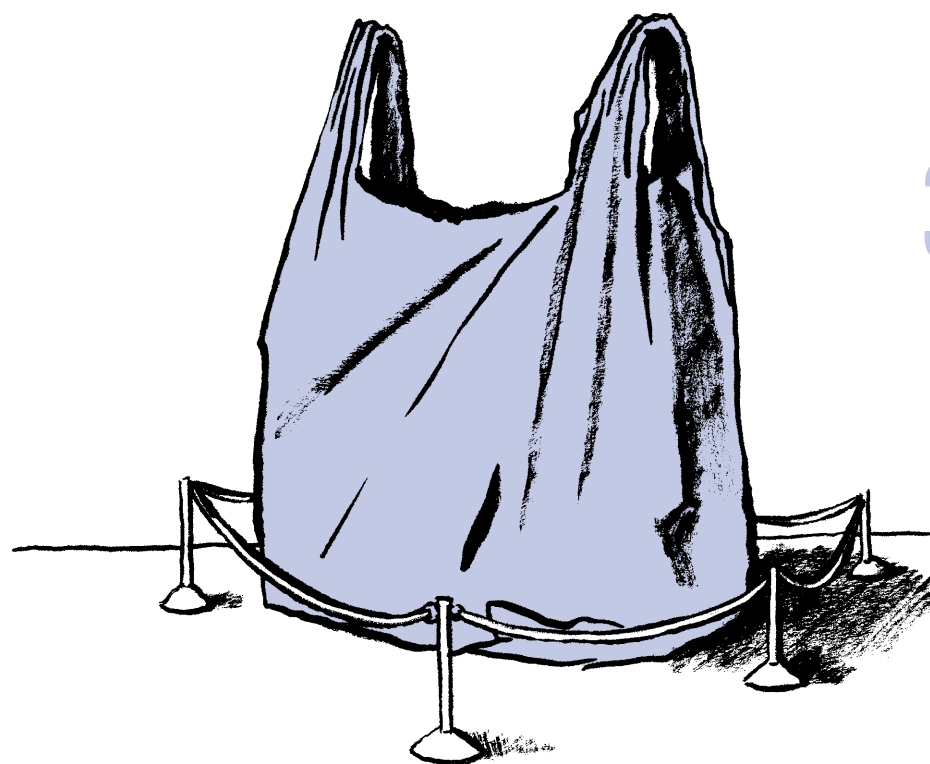
Na 20. ročníku mezinárodní přehlídky Designblok představila společnost Debra ČR limitovanou kolekci oděvů Nadotek, kterou pro pacienty s **nemocí motýlích křídel** vytvořili designérka Liběna Rochová a výtvarník Lukáš Musil. Debra ČR se od roku 2010 věnuje kontinuálně osvětové kampani věnované nemoci motýlích křídel. Smyslem osvětového projektu je informovat veřejnost o této nemoci a pomoci pacientům i jejich blízkým omezit urážlivé a netaktní jednání vůči takto nemocným a současně jim také pomoci získat finanční prostředky.

Až kniha „Agnes Martin: Pioneer, Painter, Icon“ publikovaná v roce 2018 odhalila dosud neznámé filantropické aktivity slavné **kanadské malířky Agnes Martinové** (1912–2004). Umělkyně, která prožila první polovinu života v extrémní chudobě, později zbohatla na svých působivých malbách ve stylu abstraktního expresionismu. S vydělanými miliony dolarů se však zase „ztratila“ v Novém Mexiku, kde v regionu Taos pomáhala místním obyvatelům: jak se nyní ukázalo, její aktivity byly poměrně široké – od pomoci obětem sexuálního a domácího násilí až po výstavbu rodinného plaveckého centra s investicí 3 miliony dolarů.

Nadace St. Baldrick's slaví úspěch se svou inovativní kampaní fundraisingu, která je založena na holení hlav. Od roku 2000 proběhlo již více než čtyři tisíce akcí v hospodách, restauracích, parcích, školách či kostelech, přičemž bylo celkově oholeno na 190 tisíc hlav. Za dobu své existence již Nadace St. Baldrick's získala 120 milionů dolarů, které jsou věnovány na výzkum prevence rakoviny dětí.

Konto Bariéry připravilo další **Aukční salón výtvarníků** ve prospěch handicapovaných, na kterém se draží 422 děl současných umělců. Za 25 let činnosti už Konto Bariéry rozdělilo 64 milionů korun.

Igelitka plná peněz byla vydražena za rekordní částku jeden milion sto tisíc korun. Tolik peněz žádný umělec mladé generace do této chvíle nezískal. Dílo s názvem „3080 transakcí“ vytvořil mladý výtvarník vystupující pod pseudonymem Epos 257, což odkazuje k paragrafu, který se v trestním zákoníku zabývá poškozováním cizí věci, neboť výtvarník a performer se ve svém díle věnuje zásahům do veřejného prostoru, především útokům na billboardy. Jenom dodejme, že v igelitové tašce jsou platné bankovky v hodnotě 878 tisíc korun.

MÁ FILANTROPICKÁ STRATEGIE JE POSTAVENA NA MÉ STÁLÉ VÍŘE V SÍLU NOVÝCH MYŠLENEK.

Spoluzakladatel Microsoftu Paul Allen, který zemřel v polovině října. Pátý nejbohatší Američan už během svého života věnoval dvě miliardy dolarů na filantropii. A na charitu půjde také minimálně polovina jeho majetku, který Forbes odhaduje na 20 miliard dolarů.

Zdroje: www.hyperallergic.com, www.debra-cz.org, www.theguardian.com, www.aukcni salon.cz

SYNDROM VAN GOGHA UŽ NENÍ ČASTÝ

TEXT: LIBOR BUDINSKÝ, FOTO: ARCHIV OLGY TRČKOVÉ

Jak se orientovat v moderním umění a do čeho investovat. Se spolumajitelkou prestižní galerie DSC Gallery Olgou Trčkovou o milionech za Damiena Hirsta a rudých trenkách nad Hradem.

Je složité porozumět současnému umění?

Myslím, že ne. Jenom musíte pochopit pár pravidel, souvislostí a můžete si to užívat. Pěstovat ignoranci s výmluvou, že současné umění je nesrozumitelné, není cesta. Nikdy nevíme vše, zkrátka jsme otevření a přistoupíme na hru s umělci, jsme zvědaví a baví nás dozvědět se víc.

V minulosti se mnoho sběratelů řídilo indexem líbivosti.

Pořád je důležité, abyste sbíral to, co se vám líbí. Když se vám něco líbí, přirozeně vás začne zajímat, proč to umělec namaloval, kým je ovlivněn, koho on ovlivňuje, v jaké galerii jste ho koupil a proč si ho ta galerie vybrala, proč se jí zdá významný, kam autor směřuje a koho jiného si ještě galerie vybrala. Každý galerista bude nadšen, když se budete ptát, a rád vám to řekne. Když si položíte tyto otázky, už by se vám nemělo stát, že koupíte turistický kýč nebo nějakou blbost u nekvalitního dealera. Ale když vám ten kýč udělá radost a dá vám vše, co člověk z umění čerpá, klidně si ho kupte...

Když si před 120 lety koupil sběratel mladého Maneta, mohlo to být také v kontextu tehdejší tvorby nesrozumitelné, ale intuitivně cítil estetický potenciál. Naproti tomu taška s bankovkami od Epose tento rozměr nemá.

Proč kupovat žraloka ve formaldehydu, který je primárně ošklivý?

Kupujte vše, co vzbuzuje vaše emoce, a když je součástí emoce i vaše motivace mít „trofej“, dílo za 12 milionů, je to v pořádku. Ale asi bych nesouhlasila s tím, že žralok nemá estetický potenciál. Myslím, že žralok je stejně estetický jako Manet. Je to jen věc vkusu a to je spíše na diskuzi se sklenkou vína v ruce. Ale pojďme k té ceně, za co tedy platíte těch 12 milionů.

A za co platíme?

Kupujete si vlastně celý ten zázračný příběh Damiena Hirsta, názor dravých a mladých londýnských umělců z osmdesátých let, jichž je Damien představitel, vidíte za tím všechna další díla, která začala třeba geniální uřezanou „kravskou“ hlavou v uzavřené vitrině, kde se rojili červi, z nichž se líhly mouchy, které pak přeletěly přes elektrickou membránu a zahynuly. Tento geniálně popsaný koloběh života a smrti v díle „Tisíc let“ je součástí těch 12 milionů za vašeho žraloka. Kupujete si koncept Damienova uvažování, jeho již nezpochybnitelné místo v dějinách umění. Takže v díle vidíte autora, jeho myšlenky, jeho hledání, jeho city, jeho vášně. Už ten název žraloka „Fyzická nemožnost smrti v mysli někoho naživu“ je za miliony. A když se na to podíváte takhle, začne vás nejednou zajímat, co dělal na začátku a proč? A pak už nevádí, že dílo není pro někoho hezké. Prostě vás

pohltní příběh. Promlouvá k něčemu, co máte uvnitř... A že je drahý, to je otázka. Budoucnost ukáže, že bude jenom dražší.

Možná stojí za zmínku, že van Gogh prodal za svůj život jen nějaké tři čtyři obrazy a žil v absolutní bídě, zatímco Damien Hirst prodává svá díla za miliony dolarů.

Damien prodává za miliony a milion jiných umělců prodává složitě, žije skromně, nemá žádné peníze a tvoří. Obojí je v pořádku. Umění není demokratické, ne každý umělec má tu kombinaci štěstí, píle a talentu. A ne každý sběratel má peníze na milionová díla. Podpora chudého i bohatého umělce je v pořádku. „Syndrom van Gogha“ už dnes není častý, ale je nadějí pro umělce, co nemají miliony, aby věřili své práci a nepřestali. Je to věc vášně, kterou ve vás dílo vzbudí. A jestli k tomu musí být ta „bolest“ ze zaplacení milionů, abyste si to sbírání umění užil, je to rovněž v pořádku. Ale myslím si, že všechny velké sbírky začaly tím, že v tom bylo srdce, a ne kalkul.

Olga Trčková je spolumajitelkou prestižní galerie DSC Gallery, která byla založena v roce 2009. Zabývá se současným uměním a každý rok organizuje šest až osm výstav.

U nás by mohl být podobným příkladem umělec, kterého zastupujete, největší tuzemská hvězda David Černý. Na jedné straně mimořádně talentovaný umělec, na druhé straně zdatný obchodník, který létá na vernisáže svým letadlem. Developeři si pořizují jeho sochy, aby zatraktivnili prodej bytů, a současně tím zvyšují kvalitu veřejného prostoru. Je to tedy filantropie, nebo pouze byznys?

Myslím, že David lital v letadle, i když byl student a rozhodoval se, jestli je pivo za 25, nebo 27 korun, a když bylo za 27, tak si ho nedal. Miluje lítání jako sport a loni si dodělal licenci na pilota dopravních letadel s tím, že když bude chtít vypadnout, půjde létat a vozit náklad do Afriky. Také se málo ví, že David okamžitě všechny vydělané peníze vkládá do nových obrovských a nákladných děl, paralelně pracuje aspoň na deseti projektech, jeden dražší než druhý, a ne

každý má od začátku svého majitele. Tvoří nákladná díla s tím, že je to risk, dílo se může, nebo nemusí prodat. Nemyslím si, že by měl nějaký opulentní životní styl. Také je potřeba říct, že když si sám financuje dílo jako 7metrový „Fakáč“ plující na Vltavě vystrčený proti Hradu, tak to platí právě ze svých peněz a není to na zakázku, prostě cítí potřebu se společensky vyjádřit a musí to udělat. Chválabohu. To, že vůči jeho entusiasmu, humoru a talentu developeři nejsou imunní, a oslovují ho se zakázkami, se mi zdá spíš jako spravedlivé završení příběhu dobrého sochaře než nějaký byznys. A ano, jeho díla jsou drahá.

Jak moc se vytrácí z umělecké scény humor? Třeba trenky na Hradě je nejen dokonalá umělecká provokace, ale také akt plný humoru – který jako by z oka vypadl dnes již legendární České sodě. Ano, humor a statečnost postojů hraje u mě při výběru autorů v naší DSC Gallery velkou roli. Proto exkluzivně zastupujeme také Romana Týce, hlavního představitele Ztohoven, kteří vyvěsili rudé trenky nad Hradem, nebo Davida

Černého. A nezapomeňme na to, proč to udělali, rudé trenky nejsou jenom metafora nedžentlmenství a toho, jak umělci vyjadřují znepokojení z toho, že Hrad tahá republiku na východ. Je to také akt osobního risku, odvahy a ochoty přijmout následky, jen aby vyvolali společenskou diskuzi. To vše kolem, jak šli k soudu a jak se začalo probírat, co přesně už je buranství a co ještě ne. A je výborné, že se o tom začalo mluvit. O směřování země, o důstojnosti postu hlavy státu, o nesnášenlivosti, o devótnosti, o demokracii, svobodě, hrdosti a českých hodnotách. Myslím, že toto dílo bude v učebnicích historie umění jako jedno ze tří nejdůležitějších v tomto století. Nezapomeňme také, že Roman Týc byl po revoluci jediný umělec odsouzený za své umění na jeden měsíc do vězení. Bylo to za street art projekt, kdy vyměnil v semaforech sklíčka a panáčky „stůj“ a „jdi“ nahradil svými žertovnými figurkami, např. maminka s dítětem, invalida bez nohy, oběšenec. Je bezva, že i tzv. art agenda začíná v Česku cítit respekt. A k tomu asi musí patřit i to, že si to odseděl.

Olga Trčková má dlouholeté zkušenosti s prodejem a investováním do současného umění, kurátorstvím sochařských venkovních projektů, edukačních programů pro sběratele a projektů podporujících talentované umělce všech věkových kategorií.

MÝM ÚKOLEM JE HLEDAT POTENCIÁL MLADÝCH ŽIJÍCÍCH AUTORŮ A PŘEDSTAVOVAT JE SBĚRATELŮM A NADCHNOUT JE PRO JEJICH PRÁCI.

Existuje dnes v Česku nějaký respektovaný sběratel současného umění, jehož sbírka se může stát v budoucnu základem pro nějaké muzeum?

Vím nejméně o pěti, kteří k tomu mají našlápnuto. Někteří z našich sběratelů skutečně přistupují ke sbírání umění s ambicí v budoucnu otevřít své vlastní muzeum a zpřístupnit svou sbírku veřejnosti. Tomu tleskám, tenhle způsob zavazuje. Mým úkolem je pak hledat potenciál mladých žijících autorů a představovat je takovýmto sběratelům a nadchnout je pro jejich práci.

Jaký význam má pro Prahu projekt Medy Mládkové?

Nekonečný. Paní Mládková je pro mě mentor, inspirace a jsem nekonečně šťastná, že jsem měla možnost s ní spolupracovat, když jsem byla členem správní rady její nadace. To, že mohla své vzácné Kupky prodat a mít miliony, a přesto se rozhodla darovat je Praze a jejím občanům a vybudovat muzeum, je pro mě hrdinský čin.

Pokud by vás přátelé požádali o tip, do koho investovat finance, koho byste jim poradila? Za prvé v řádu statisíců, za druhé pak v řádu milionů.

Nezmínil jste nákup za pár tisíc. To byste mohl jít na Artseministr na AVU a koupit si za 15 000 originál nějakého studenta 4. ročníku a pak s radostným napětím sledovat jeho kariéru a těšit se ze svého instinktu „lovce“, že jste si svého autora našel už na škole. Pravidelně tam s našimi sběrateli chodíme. V řádu statisíců doporučím Jiřího Petrboka, teď má výstavu v NG, Vladimíra Skrepla nebo z mladších Jakuba Matušku aka Maskéra nebo Romana Týce, toho budoucnost ocení. A v řádu milionů pak legendu českého skla Václava Cíglera a génia malířských technik a světově respektovaného malíře Jiřího Georga Dokoupila, bouřliváka Davida Černého nebo Tomase Rajlichu, v Holandsku uznávaného autora starší generace, u nás ne zcela známého, jehož uvedeme v prosinci.

DSC Gallery vyhledává mladé talenty, podporuje a prodává díla současných významných umělců.

OLGA TRČKOVÁ (1971) je investiční expertka pro současné umění a spolumajitelka DSC Gallery vlastníci jednu z největších sbírek mladého českého umění. Je autorkou knihy „The power of communication in the Gallery“, která vyšla letos pro americký akademický trh ve spolupráci s Columbia University NY. Je autorkou různých projektů na popularizaci současného umění, například Art Lovers Academy či open air festivalu soch Sculpture Grande. Je vdaná a má 5 dětí.

DARY ZVYŠUJÍ KULTURNÍ BOHATSTVÍ MĚST

TEXT: ESTER BEZDĚK

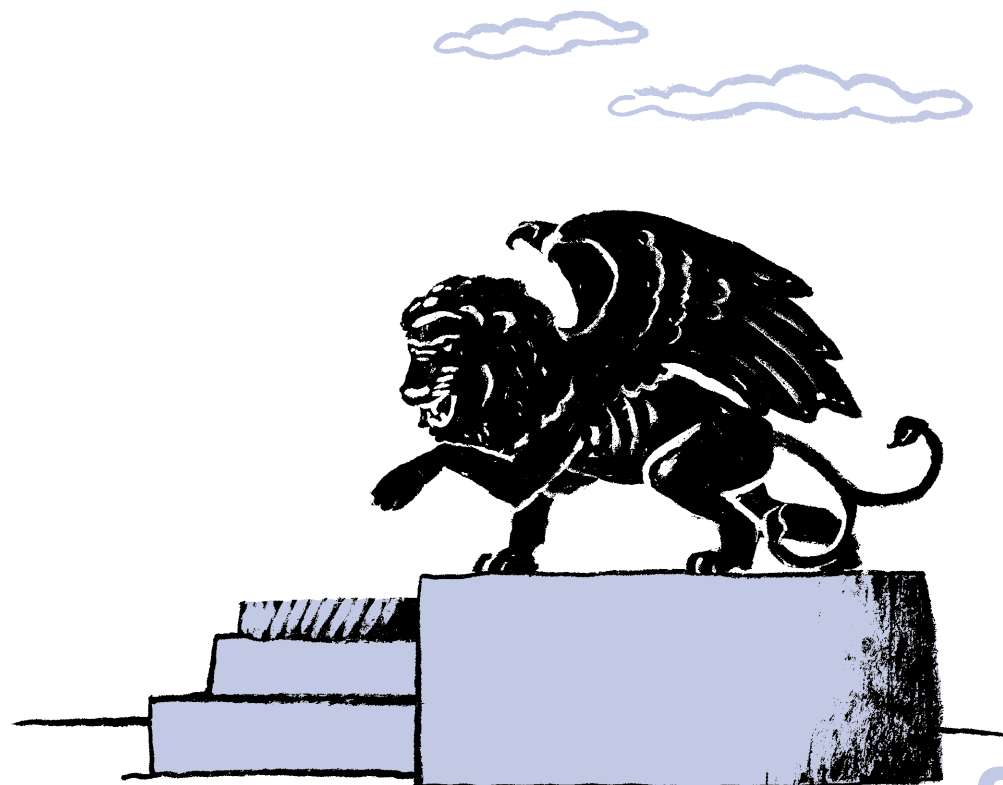
Jedním z významných trendů je přesun velkých soukromých sbírek z privátního do veřejného prostoru. Sběratelé stále častěji darují své sbírky muzeím a galeriím, čímž zvyšují kulturní prestiž daných měst. Velké dary ovšem mohou jejich příjemcům způsobit také značné problémy.

8

Soukromé sbírky výrazně zvýšily prestiž Vídně, která dnes patří k předním kulturním destinacím Evropy. Už tak bohaté kolekce bývalého centra mocné habsburské monarchie obohatily v poslední době dvě unikátní kolekce. Jednou z nich je sbírka Herberta a Rity Batlinerových, kteří věnovali galerii Albertina svou kolekci evropské moderny s desítkami cenných obrazů Moneta, Picassa, Modiglianiho či Chagalla. Druhým darem je kolekce profesora Rudolfa Leopolda, lékaře a sběratele zaměřeného na Egonu Schieleho. Přestože malíř zemřel těsně po skončení první světové války v pouhých 28 letech na španělskou chřipku, vytvořil za svůj krátký život zhruba 250 obrazů a na dva tisíce kreseb a akvarelů. Jedním z největších sběratelů Schieleho byl právě Leopold (1925–2010). Se sběratelstvím začal už ve dvaceti letech a za svůj život shromáždil přes pět tisíc děl vystavených nyní v novém Leopoldově muzeu, které je dnes jednou z největších uměleckých atrakcí Vídně (hodnota obrazů je odhadována na 20 miliard korun). Nicméně výstavba Leopoldova muzea nebyla jednoduchá – Rudolf Leopold měl poměrně jasnou představu, jak by měla galerie postavená speciálně pro jeho

sbírku vypadat, a při přestavbě chátrajících koníren musely pomoci vídeňská radnice i zemská vláda. Celková investice do přestavby areálu s rozlohou 60 tisíc metrů čtverečních činila 150 milionů euro, nicméně dnes je kulturní areál MQ živým společenským centrem.

Vedle finančních nároků mohou podobné dary způsobit také etické komplikace, jak se stalo v případě Gurlittovy sbírky, přes šedesát let utajené kolekce stovek významných uměleckých děl, o nichž neměl vůbec nikdo ani tušení. Na světlo světa se celý příběh dostal obrovskou náhodou, díky rutinní kontrole celníků ve vlaku z Curychu do Mnichova. Při ní celníci našli u staršího muže devět tisíc euro v hotovosti. Tato částka byla ještě povolena, tak muže nechali jít, ale upozornili své kolegy v Mnichově, kteří u osaměle žijícího důchodce Cornelia Gurlitta udělali domovní prohlídku a nestačili se divit. V jeho domě v luxusní části Mnichova totiž našli velkolepou sbírku 1500 uměleckých děl, jejichž hodnota byla vyčíslena na 25 miliard korun. Brzy byl také odhalen původ sbírky. Cornelius obrazy zdědil po svém otci Hildebrandovi, který byl historikem a sběratelem umění.

9

V době nacistického Německa prodával zahraničním sběratelům obrazy, které byly vyřazeny ze sbírek státních institucí jakožto zvrhlé umění či zabaveny soukromým sběratelům. Hildebrand Gurlitt ovšem obrazy pouze neprodával, budoval si rovněž vlastní rozsáhlou kolekci. Deset let po skončení války zahynul při autonehodě a celá sbírka připadla synovi, který díky tomu nemusel nikdy pracovat – stačilo čas od času prodat některý z obrazů a hned měl peníze na živobytí. Po objevu děl, která byla více než půlstoletí považována za nenávratně ztracená, byla celá kolekce Gurlittovi zabavena. Následně ale Cornelius uzavřel dohodu s německou vládou, v níž souhlasil s tím, že bude přezkoumán původ všech děl, přičemž díla ukradená nacistickým režimem budou navracena dědicům. Zbytek kolekce (tedy díla vyřazená ze státních sbírek – a těch byla většina), získá zpět do svého

vlastnictví. Jenže pouhý měsíc po uzavření této dohody Gurlitt zemřel a celou svou sbírku odkázal Muzeu výtvarného umění ve švýcarském Bernu. Jenže nebylo zdaleka jasné, zda muzeum tento eticky sporný dar vůbec přijme. Projednání celého případu nakonec trvalo dlouhých šest měsíců, na jejichž konci se vedení muzea rozhodlo dar přijmout, ovšem pod podmínkou, že převezme pouze ta díla, u nichž bude stoprocentně prokázáno, že nepocházejí z nacistických krádeží. První obrazy převzalo muzeum počátkem roku 2017 a jeho kurátoři z nich připravili výstavu s názvem „Zvrhlé umění: zabavené a prodané“, které novou akvizici včetně všech nastolených etických a právních otázek prezentovalo veřejnosti. Na veřejnost se tak po sedmdesáti letech dostaly obrazy, které kdysi visely v německých galeriích, avšak po příchodu nacistů k moci byly ze sbírek odstraněny a rozprodány.

Také Metropolitní muzeum umění v New Yorku má problémy s věhlasným darem. Od kosmetického magnáta Leonarda Laudera dostalo jeho mimořádně cennou kolekci kubistického umění, jejíž cena se blíží 30 miliardám korun. Potřebuje pro ni ale vybudovat speciální křídlo, na jehož výstavbu stále nesehnalo peníze. A původní datum otevření plánované na rok 2020 (150. výročí vzniku muzea) se odkládá.

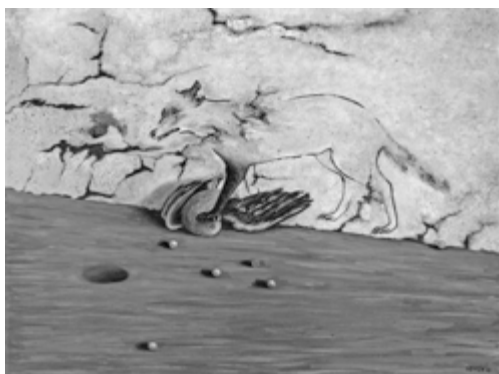
PŘÍBĚHY DÁRCŮ

PO STOPÁCH ČECHŮ, KTEŘÍ VĚNOVALI VÝZNAMNÉ OBRAZY NÁRODNÍ GALERII

TEXT: ESTER BEZDĚK, FOTO: ARCHIV NÁRODNÍ GALERIE

U mnoha obrazů vystavených v Národní galerii je vedle jména malíře a názvu díla také krátká poznámka, že se jedná o dar soukromého dárce, jehož jméno většině z nás nic neřekne. Kdo byli lidé, kteří darovali svá cenná díla Národní galerii a jaké jsou jejich příběhy?

Vydali jsme se po stopách několika mecenášů umění, kteří se svými dary podíleli na nejvýznamnější tuzemské umělecké sbírce. Začneme obrazem Na zámku La Coste od Toyen čili Marie Čermínové, představitelky evropského surrealismu, která patří mezi nejvýznamnější osobnosti meziválečné umělecké avantgardy. Právě její obraz Na zámku La Coste, který byl dlouho považován za ztracený a má dnes velmi vysokou hodnotu, byl součástí daru sběratelky a lékařky Aleny Žižkové-Lind.

Toyen, Na zámku La Coste, 1943, dar Aleny Žižkové-Lind.

Jméno není důležité

Ta darovala Národní galerii čtyřiadvacet hodnotných děl významných autorů moderny, kromě Toyen jsou mezi nimi i obrazy Jana Preislera, Jana Zrzavého,

Františka Muziky a dalších. Její příběh, jenž je významným příkladem novodobého uměleckého dárcovství, je však stále opředen tajemstvím, stejně jako díla samotná. Galerie se o daru dozvěděla až při pozůstalostním řízení po sběratelčině smrti, a kdyby ji přátelé nepřemluvili, aby se v poslední vůli k dárcovství přihlásila, pravděpodobně bychom dnes neznali ani její jméno. Sběratelství se věnovali již její rodiče, ale až Alena Žižková začala vykupovat umělecká díla opravdu aktivně. Kontakty s uměleckým světem udržovala díky svému bratranci, malíři Vratislavu Janu Žižkovi. Když v roce 2009 Žižková umírá, považuje za samozřejmé, že se po její smrti má stát sbírka darem. Nestojí však o žádnou slávu a těsně před smrtí pálí všechny osobní dokumenty, včetně listin náležejících k samotným obrazům, dnes je tedy téměř nemožné dohledat, za jakých okolností byly pořízeny. Svým rozsahem nemá tato sbírka v novodobé historii dárcovství obdoby.

Směnný obchod

Za obrazem Zdeňka Sýkory Struktura červená a modrá z roku 1963, který Národní galerii daroval spolu s obsáhlým souborem dalších děl Jiří Valoch v roce 2004, stojí příběh jiný.

Veletržní palác, postavený v letech 1925 až 1928 podle návrhu architektů Josefa Fuchse a Oldřicha Tyla, je sídlem Národní galerie v Praze od roku 1976.

Vytváření osobní sbírky představovalo pro Valocha součást jeho životní praxe. Na rozdíl od klasických sbírek vytvářených milovníky umění má jeho kolekce především dokumentační funkci osobního archivu. Jeho sběratelská činnost se prolíná s pozicí umělce, teoretika a kurátora, sbírka, kterou se mu podařilo nashromáždit je z velké části složena z darů, jež mu věnovali umělci a blízcí přátelé za texty či výstavy, které psal, respektive organizoval. Právě pořádání výstav a jiných menších projektů bylo jednou z nejvýznamnějších Valochových aktivit zejména v 70. a 80. letech, kdy takové projekty nebylo snadné realizovat. Svou odbornou činností tak vytvářel důležité umělecké centrum především v místě svého bydliště v Brně. Jeho dar je odkazem dlouholeté práce a vášně v oboru.

Vzdělaný elektrikář

Emanuel Hloupý, vystudovaný mědikovec, který pracoval jako elektrikář ve Škodových závodech, působil sice chvíli i jako konzervátor v Muzeu východních Čech v Hradci Králové, umění však bylo spíše jen jeho vášní a koníčkem. Stýkal se s umělci, studoval odborné práce a pravidelně navštěvoval různé výstavy. Svůj sběratelský zájem soustředil na kubistickou tvorbu a surrealistické umění, zajímal se o díla Emila Filly,

Toyen či Františka Muziky a Zdeňka Sklenáře. Základem jeho sbírky jsou díla generace tvořící v 50.–60. letech 20. století. Hloupý svou sbírku daroval Národní galerii testamentárně roku 1966. Mezi její nejvýznamnější položky, jež jsou stálou součástí expozice, patří například obraz Úděl od Toyen, Kuřák Emila Filly či Vlasy ve větru Mikuláše Medka.

Emil Filla, Kuřák, 1913, dar Emanuela Hloupého.

Muž mnoha talentů

Karel Břetislav Palkovský, advokát, dramatik, politický publicista a odbojář za první světové války, byl mužem obdařeným mnoha talenty a mimo jiné psal rovněž o výtvarném umění. Mezi jeho spisy patří například životopisy významných umělců, mezi nimiž vyčnívá jméno Oskara Kokoschky. Právě rakouský umělec se při své emigraci do Prahy seznámil s Palkovského dcerou Oldou, studentkou práv, malířkou a překladatelkou z angličtiny, s níž se později oženil. Ta po Kokoschkově smrti darovala Národní galerii významnou sbírku Kokoschkových grafických tisků. Oskar Kokoschka však nebyl jediným umělcem, s nímž Palkovský navázal užší kontakt. Mezi jeho blízké přátele patřil sochař Jan Štursa a zajímal se i o Maxe Švabinského, o jehož grafickém díle napsal jednu ze svých odborných uměleckých publikací a jehož variantní studii kráčející postavy k obrazu Žlutý slunečník roku 1927 rovněž věnoval Národní galerii.

Max Švabinský, Žlutý slunečník, 1909, dar Karla Břetislava Palkovského.

Ať žije Pražské jaro

Ve sbírce moderního a současného umění Národní galerie je zastoupen i významný soubor kubistických děl světového známého španělského malíře a sochaře

Pablo Picasso, Poprsí ženy 1907 dar Vincence Kramáře.

Pabla Picassa, které v letech 1910–1913 zakoupil u pařížských galeristů Vincence Kramáře. Národní galerii je věnoval v roce 1960. S Kramářem je ovšem spojen ještě další dar. S odkazem na osobnost a význam Vincence Kramáře a v obdivu k událostem Pražského jara daroval galerista Daniel-Henry Kahnweiler, první pařížský vystavovatel umělecky revolučních děl Braqua, Picassa či Deraina, Československé republice významný obraz z Picassova pozdního období, olejomalbu Únos Sabine.

Půjčit, nebo darovat?

Příběh významného předválečného sběratele umění advokáta Ladislava Webera si zaslouží pozornost především díky Weberovu letitému boji za uchování celistvosti své sbírky a jejího původního umístění a mnohým ústupkům, jež musely být na této cestě vykonány. Jako zdatný právník si Weber i za nelehkých válečných a poválečných podmínek dokázal uhájit význam a netknutost své sbírky. S institucemi nového režimu komunikoval, svou sbírku netajil, a naopak do Národní galerie svá díla půjčoval. Až do své smrti měl svou kolekci umění umístěnou v šestipokojovém bytě na Vinohradech. Po Weberově smrti darovala jeho žena Zdeňka v roce 1964 Národní galerii osmnáct děl z rodinného souboru, mimo jiné například Čapkův olej Děti či jednu z Kremličkových ženských figur.

Kamarád Zrzavého

Svou sbírku do fondů Národní galerie odkázal i univerzitní profesor a urolog Miloš Klika. Ten od počátku dvacátých let působil v Bratislavě a poté i v Praze, kde se již věnoval sběratelství soudobého moderního umění. S některými umělci navázal i osobní přátelství, například s Františkem Muzikou či Janem Zrzavým. Jeho kolekce čítala asi sto šedesát obrazů, grafik, plastik a kreseb, o odkazu části své kolekce Klika rozhodl podpisem své závěti roku 1960. Soubor obsahoval řadu cenných děl v čele s krajinami francouzského malíře Maurice Vlamincka, surrealistické plátno Jindřicha Štyrského Akáty či plátna Emila Filly.

Vojtěch Hynais, Podobizna MUDr. Josefa Thomayera, 1884, dar Josefa Thomayera.

Joan Miró, Kompozice, 1933, dar Sdružení přátel moderní galerie.

Slavný lékař Thomayer

Sběratelská záliba byla poměrně běžná i mezi příslušníky vzdělané a hmotně zabezpečené střední třídy na konci 19. století, což dokládají například sbírky Josefa Thomayera a Leopolda Katze. Josef Thomayer, zakladatel českého interního lékařství, profesor na lékařské fakultě Univerzity Karlovy a spisovatel, odkázal Moderní galerii, tedy předchůdkyni dnešní Národní galerie, kolekci čítající přes 70 uměleckých děl. Její jádro tvoří práce autorů, které dnes označujeme jako „generaci Národního divadla“: Emanuela Krescence Lišky, Jakuba Schikanedera, Maxe Pirnera, Františka Ženíška či Josefa Václava Myslbeka. Právě s nimi se Thomayer seznámil již v 70. letech 19. století, kdy se během studií společně

scházeli v Ungrově kavárně. S Vojtěchem Hynaisem se Thomayer spřátelil v roce 1879 při svém prvním pobytu v Paříži. O čtyři roky později, když se Thomayer do Francie vrátil a studoval u slavného neurologa a psychiatra Jeana Martina Charcota, Hynais vytvořil krátce před jeho odjezdem do Čech Thomayerův portrét, jenž se stal základním kamenem jeho sbírky.

Významný mecenáš

JUDr. Leopold Katz byl právník i důležitá postava tehdejšího společenského života. Jako právník zastupoval celou řadu významných osobností, zejména v oblasti autorských práv, například spisovatele Aloise Jiráska, skladatele Leoše Janáčka či malíře Františka Kupku. Založil nadaci, která odměňovala autory významných vědeckých a uměleckých děl a působil také jako člen kuratoria Moderní galerie a osobně podporoval řadu umělců: Vojtěcha Hynaise, Mikoláše Alše, Beneše Knüpfera či Josefa Václava Myslbeka. Po smrti jediného syna se rozhodl odkázat svou uměleckou sbírku Moderní galerii a zbývajícím majetek České akademii věd a umění a dalším institucím a dobročinným spolkům. Mezi nejzásadnější díla, která nyní můžeme vidět i ve sbírkách Veletržního paláce, je například obraz Soumrak od Beneše Knüpfera.

NEJKREATIVNĚJŠÍ MUZEUM

TEXT: LIBOR BUDINSKÝ, FOTO: MUZEUM NOVÉ GENERACE

Unikátní multimediální zážitková expozice pro malé i velké v areálu bývalého cisterciáckého kláštera a dnešního zámku rodiny Kinských je klíčem k minulosti i k nádherné krajině Vysočiny.

Bylo, nebylo. V hloubi 13. století se v krajině nedozírných lesů na Vysočině začal psát příběh, jehož pravou tvář můžeme poznat až dnes. A to díky multimediální expozici Muzea nové generace, která propojuje minulost s přítomností a myšlenky s činy. Díky ní můžeme pochopit, jak důležité bylo motto cisterciáckého řádu „Modli se a pracuj“. Cisterciáci přišli do divoké krajiny již roku 1252 a o mnoho století později nechali Santiniho postavit jeden z klenotů české architektury – poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, který je dnes zapsán na seznam památek světového dědictví UNESCO.

Největších změn doznal klášter v 18. století za působení opata Vejmluvy, který spolu se stavitelem Santinim vdechl areálu nový život.

Santini 1677

Ostatně heslo na wifi v zámecké kavárně zní: Santini 1677. Tedy mistrův rok narození. Podnět k výstavbě této nádherné stavby dal opat kláštera Václav Vejmluva – velký ctitel památky umučeného kněze –, a to ještě předtím, než došlo k jeho blahoslavení a svatořečení. Oba muži, tedy osvícený opat a nadaný architekt, jsou dnes vnímáni jako nejslavnější osobnosti žďárských dějin.

První kroky k výstavbě poutního kostela proběhly již v roce 1719, přičemž Jan Blažej Santini měl poměrně volnou ruku v samotné realizaci stavby, pro niž si zvolil tehdy revoluční obrazec hvězdy. Ten však jeho současníkům příliš neimponoval a ještě na konci 19. století

byl vnímán jako poněkud záhadný. Genialitu stavby tak docenilo až 20. století, přičemž největší sláva přišla v roce 1994, kdy došlo k zařazení památky na prestižní světový seznam UNESCO.

Návrat Kinských

Tím se větší pozornost obrátila také k samotnému Žďáru a jeho zámku. Město poškozené těžkým průmyslem se znovu nadechovalo k životu a důležitou roli měla sehrát rodina Kinských, která se v roce 1992 vrátila na své panství a pustila se do jeho obnovy. Za následující čtvrt století, během něhož Radslava Kinského jako hlavu rodiny vystřídal jeho synové Constantin a Charles Nikolas, investovali Kinskí do obnovy svého panství půl miliardy korun. A jedním z největších projektů byla právě výstavba Muzea nové generace, které bylo slavnostně otevřeno před třemi lety. S mottem: „Zažijte cestu! Zažijte příběh!“ ukazuje návštěvníkům expozice dlouhý

Areál bývalého cisterciáckého kláštera ve Žďáru nad Sázavou a dnešní zámek rodiny Kinských s unikátní multimediální zážitkovou expozicí pro malé i velké.

15

příběh generací pracovitých mnichů i staré české šlechty. Éra opata Vejmluvy však byla nejen vrcholem, ale současně i labutí písní kláštera. Opat sice nechal přestavět klášterní prelaturu do podoby monumentálního zámku o čtyřech křídlech a současně vybudovat akademii šlechtické mládeže, konírnu či jízďárnu, ale po jeho osvícené vládě přišly josefínské reformy, klášter byl zrušen a později přešel do majetku šlechty – nejprve patřil Vratislavu z Mitrovic, později Ditrichštejnům, Clam-Gallasům a nakonec připadl Kinským.

Dotýkání povoleno

Muzeum nové generace posbíralo již několik prestižních cen – od stavby roku na Vysočině až po titul nejkreativnějšího muzea ve střední Evropě. A zatímco v drtivé většině muzeí straší návštěvníky

ZATÍMCO V DRTIVÉ VĚTŠINĚ MUZEÍ STRAŠÍ NÁVŠTĚVNÍKY CEDULKY S NÁPISY ZAKAZUJÍCÍMI SAHAT NA VYSTAVENÉ EXPONÁTY, ZDE JE DOTÝKÁNÍ DOVOLENO.

Český šlechtic a mecenáš Constantin Kinský se svou manželkou Marií, francouzskou choreografkou a producentkou.

cedulky s nápisy zakazujícími sahat na vystavené exponáty, zde je dotýkání dovoleno. Celá expozice je připravena tak, aby vtáhla návštěvníky co nejvíce do děje. Byť každý prochází expozicí sám za sebe – kvůli sluchátkům s audio průvodcem je omezené sdílení zážitků –, nijak na škodu to není, neboť celá prohlídka je záživná a napínavá. Přízemí je věnováno cisterciákům v době „temného“ středověku, kdy byl tento řád nositelem vědění a dovedností, díky čemuž se mnozí významně podíleli na kolonizaci divokého kraje. V prvním patře zase můžete obdivovat fascinující svět baroka plný krásných tvarů a barev. Během své pouti návštěvníci zjistí, jak vypadal běžný den mnicha a současně proniknou do matematických tajů poutního kostela sv. Jana Nepomuckého, v jehož působivých tvarech je zašifrována spousta zajímavých informací.

Minulost zdrojem budoucnosti

Expozice nenabízí jen zábavu, je klíčem k pochopení celého areálu bývalého kláštera – tedy dnešního zámku, Zelené hory i širokého okolí. A současně je důležitým místem, které zpřístupňuje cestu do minulosti školním dětem, neboť expozice je vyhledávaným cílem školních výprav. A to je mimořádně důležité, protože ve dvacátém století byla kontinuita českých dějin několikrát přetržena a zvláště mladí lidé si jen těžce vytvářejí pouta k dávné minulosti, která jim většinou připadá nezajímavá, nudná a vzdálená. Tato forma osvěty velmi dobře koresponduje s jedním rodovým heslem Kinských, které zní: „Naše minulost je zdrojem naší budoucnosti.“ Proto se také rodina vrátila z exilu, kam odešla po komunistickém převratu a kde její členové dosáhli prestižního postavení v civilních zaměstnáních. Třeba již zmíněný Radslav Kinský žil od konce padesátých let ve Francii, kde se stal světově známým

PAMÁTKY MUSÍ ŽÍT A SLOUŽIT LIDEM. PROTO JSME SE ROZHODLI VYTVOŘIT V MUZEU NOVÉ GENERACE POMYSLNOU KŘÍŽOVATKU VŠECH, NEJEN TURISTICKÝCH AKTIVIT V ZÁMKU A JEHO OKOLÍ.

Constantin Kinský

vědcem v oboru reprodukční imunologie. A jeho syn Constantin, v jehož žilách vedle té české koluje též gruzínská krev, neboť jeho matkou byla gruzínská princezna, dosáhl úspěchů jako špičkový investiční bankéř.

Muzeum jako křižovatka

Další rodinné heslo zní: „Společnost, která tvoří, může vzkvétat a žít dál.“ Proto se Kinští před několika lety s pomocí evropských dotací pustili do nákladné rekonstrukce bývalého pivovaru, v němž dvojice renomovaných architektů (Gilles

Courat z Francie a Bronislav Stratil z Česka), kteří se zabývají obnovou historických památek, vybudovala unikátní expozici, jaká zřejmě nemá ve střední Evropě konkurenci. „Památky musí žít a sloužit lidem. Proto jsme se rozhodli vytvořit v Muzeu nové generace pomyslnou křižovatku všech, nejen turistických aktivit v zámku a jeho okolí,“ prohlásil krátce po otevření muzea Constantin Kinský, který tráví většinu času v Česku, zatímco jeho bratr Charles Nikolas žije především ve Francii. Špičkovou úroveň expozice potvrzuje i rostoucí návštěvnost, jež by se měla v letošním roce přiblížit hranici 50 tisíc, byť nádherné léto lákalo spíše k vodě než do muzea.

Muzeum nové generace je držitelem ocenění Živa award za nejkreativnější muzeum ve střední Evropě. Honosí se také titulem Stavba Vysočiny 2016.

ROD KINSKÝCH patří mezi nejstarší českou rodovou šlechtu. Původním sídlem byla vesnická tvrz Vchynice u Lovosic, odkud mají i své jméno Vchynští, které se přeměnilo na dnešní podobu Kinští. Z původních vladků a rytířů se stala hrabata a knížata s rodovým znakem, ve kterém jsou umístěny tři vlčí zuby v rudém poli. Po staletí sídlili na dědičném panství Chlumec nad Cidlinou, v první polovině 20. století převzali sňatkem také správu panství Žďár nad Sázavou. Novodobá historie rodu se začala psát v roce 1992, kdy hrabě Radslav Kinský převzal rodový majetek. Od roku 2008 pokračují v obnově panství jeho synové Constantin a Charles Nikolas Kinští.

PICASSO, NEBO VÍCE ŠKOLEK?

TEXT: LIBOR BUDINSKÝ, FOTO: UMĚLECKÉ MUZEUM BASILEJ, ARCHIV AUTORA

Pád letadla, prestižní sbírka, rozpolcená společnost a královský dar. Netradiční kolekci uvedených hesel spojuje unikátní, padesát let starý příběh. Tak slavný, že k jeho výročí letos připravili speciální výstavu. Vítejte v Basileji.

Německy mluvící švýcarské město rozprostřené na březích Rýna je dnes vyhlášenou pokladnicí moderní architektury, za což vděčí spíše přátelskému soupeření dvou bohatých lékařských společností, které zde sídlí. Hlavně kampus farmaceutické společnosti Novartis – město ve městě sloužící deseti tisícům zaměstnanců – se může pochlubit realizací špičkových projektů, pod kterými jsou podepsány slavné architektonické hvězdy, jako Frank Gehry či Tadao Andó. Letos však Basilej přitáhla zraky umělecké

Evropy speciální výstavou připravenou jako pocta padesát let starému příběhu, který tehdy na konci šedesátých let otevřel důležitou otázku: je umění stejně důležité jako sociální služby? Jeho rozuzlení bylo velmi překvapivé. Pojďme si slavný příběh ve stručnosti převyprávět.

Prodáme vám Picassa

Na začátku byla nečekaná tragédie. Když obyvatelé Basileje uslyšeli v dubnu roku 1967 smutnou zprávu o pádu letadla na Kypru, při níž zemřelo všech 128 lidí na palubě, jen málokdo si uvědomil, co všechno může katastrofa způsobit. Malá letecká společnost Globe Air brzy po nehodě vyhlásila bankrot a její hlavní akcionář byl donucen uhradit věřitelům většinu nákladů. Tím mužem byl Peter Staechelin z Basileje, jehož rodina patřila k významným sběratelům moderního umění. To by ještě nebylo tak zásadní, nebýt toho, že velká část této soukromé sbírky byla formou trvalé zápůjčky poskytnuta prestižnímu Uměleckému muzeu Basilej. Místní obyvatelé byli na svou uměleckou sbírku náležitě hrdí, aniž by kdo tušil, že o ni mohou někdy

přijít. A tato situace právě nastala. Peter Staechelin musel část své sbírky prodat. Obyvatelé města se až z novin dozvěděli, že první obraz už je pryč – van Gogha za tři miliony dolarů (dnes by byla cena mnohonásobně vyšší) koupil americký sběratel. Dalším obrazem určeným k prodeji byl Picasso. Jenže to nebyl jen tak nějaký Picasso. V muzeu totiž visela dvě plátna mimořádné umělecké hodnoty, která rámovala začátek a konec Picassova kubistického období. Ještě než byla vydražena nejvyšší nabídce, rada muzea nastartovala výjimečnou záchrannou akci. A rozhodla se, že oba obrazy odkoupí.

PABLO PICASSO (1881–1973), pravděpodobně nejvýznamnější malíř 20. století se narodil v roce 1881 v Malaze. Malovat se naučil od svého otce, profesora umění, studoval v Madridu i v Paříži. Na začátku 20. století se stal společně s Georgesem Braquem zakladatelem kubismu, jenž znamenal revoluci v moderním umění. Guernicu, svůj nejznámější obraz s monumentální šířkou téměř osmi metrů namaloval v roce 1937 po bombardování města Guernica. Po skončení druhé světové války zůstal žít ve Francii a kvůli Frankově vládě odmítl vstoupit na španělskou půdu. Zemřel v roce 1973. Za svůj dlouhý život namaloval 13 tisíc obrazů a skic.

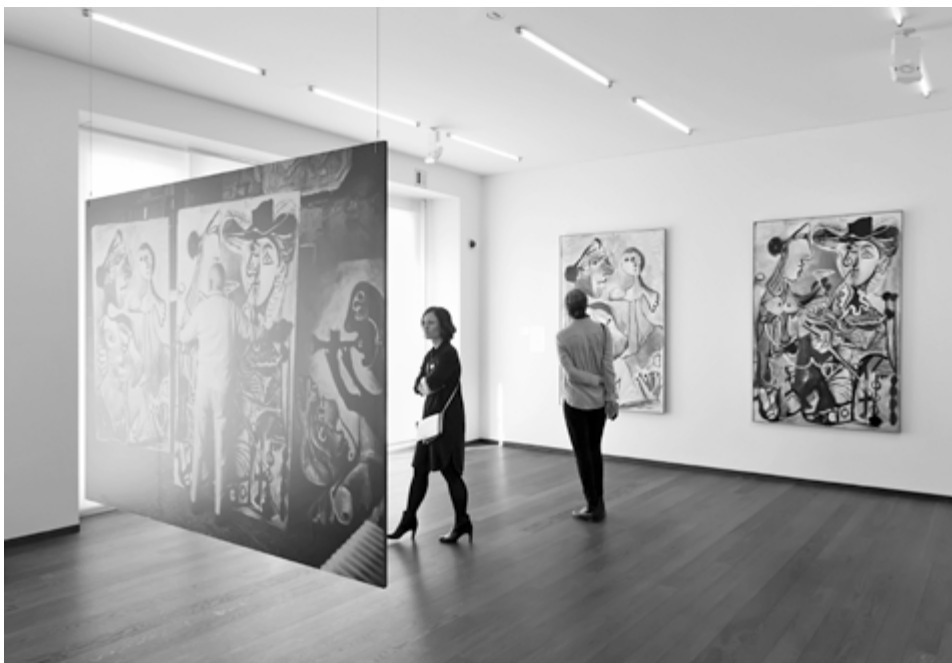
Sedící Harlekýn z roku 1923. Jeden ze dvou obrazů, které stály za zrodem výjimečného referenda. Jako model seděl Picassovi jeho přítel, katalánský malíř Jacinto Salvadó.

Vše, co potřebuješ, je...

Cena byla stanovena na osm a půl milionu švýcarských franků (před 50 lety obrovská částka). Vláda byla ochotna uhradit milionů šest, přičemž zbývající třetinu měli zaplatit soukromí dárci. Místní toto rozhodnutí přijali s nadšením. A rozpoutali kampaň k získání zbylé částky. Jenže se objevila nečekaná zápleтка jménem Alfred Lauper. Majitel garáží byl drobným akcionářem letecké společnosti a při bankrotu přišel o značné peníze. Proto inicioval petici proti

Venuši s Amorem namaloval Picasso v roce 1967, tedy pouhý rok před slavným basilejským hlasováním. A občanům švýcarského města ji posléze daroval.

Umělecké muzeum Basilej mělo kvůli letecké havárii přijít o cenné obrazy Picassa, ale místo toho svou cennou sbírku rozšířilo.

rozhodnutí kantonální vlády investovat 6 milionů do koupě obrazů a brzy získal dostatek podpisů, aby se mohlo konat referendum. A v této fázi vstoupila do hry tu velebená, jindy zase kritizovaná tradice přímé demokracie, která je jedním z pilířů švýcarské konfederace. O všech významných okolnostech totiž rozhodují obyvatelé v referendu. Rozpoutala se nekonečná diskuze. Ano, či ne? Jak investovat peníze? Mladí byli pro zakoupení obrazů, starší preferovali investovat peníze do sociálních služeb. Na školky či domovy důchodců. Noviny byly plné názorů pro i proti. Stoupenci nákupu vytvořili heslo: All You Need Is Pablo – které bylo parafrází slavného sloganu Beatles (v originále byla tím vším samozřejmě láska).

Cesta za mistrem

Došlo k paradoxní situaci – částka, kterou měli uhradit soukromí dárci, už byla dávno nasbírána. Pomohly nejen bohaté rodiny ve městě, ale především obě významné farmaceutické společnosti (Roche a Novartis). Referendum se konalo týden před Štědrým dnem a zastánci Picassa zvítězili. Ve všeobecné euforii dva místní

novináři odletěli do Provence, kde Picasso žil, aby s ním udělali rozhovor. Picassovi bylo v té době už 86 let a dobrých deset let nikomu interview neposkytl. Když zazvonili u jeho domu, otevřela jim Picassova manželka a požádala je, aby přišli druhý den. Když se nazítří dostavili, překvapivě se zde potkali s ředitelem basilejského Uměleckého muzea. Zůstali na něj překvapeně hledět, ale kunsthistorik jim vzápětí vše vysvětlil. Picasso o celém sporu a hlasování samozřejmě věděl a s pobavením vše sledoval. A když se dozvěděl o výsledku, pozval ředitele basilejského muzea k sobě domů a připravil pro něj vánoční dárek. A vůbec ne malý. Ředitel muzea oběma novinářům s hrdostí v hlase oznámil, že Picasso chce muzeu věnovat další obraz, který si mohl sám vybrat. Ředitel se navíc zachoval značně šalamounsky. Když viděl pozitivně naladěného mistra, zariskoval a požádal o obrazy dva, které prý k sobě patřily a neměly by být odděleny.

Královský dar

Malíř mu vyhověl, ale ani tím jeho velkorysost nekončila, neboť basilejské galerii věnoval ještě 60 let starý obraz z doby svého „růžového“ období a navíc skicu k obrazu Avignonské slečny, který je

TATO UDÁLOST BYLA PRO MĚ I PRO MNOHO MÝCH VRSTEVNÍKŮ ZLOMOVÝM ŽIVOTNÍM OKAMŽIKEM. ZJISTILI JSME, JAK FUNKČNÍ A DŮLEŽITOU SOUČÁSTÍ DEMOKRACIE JE REFERENDUM.

Leonhard Burckhardt, profesor historie Univerzity v Basileji

považován za první mistrovské dílo rodícího se kubismu. A podle svědků poznamenal, že své obrazy posílá všem mladým lidem z Basileje, kteří dali přednost umění před školkami a domovy důchodců. Tato událost se stala velmi důležitým milníkem, neboť byla parádní reklamou konceptu přímé demokracie. A mnohým lidem v praxi dokázala, že se mají (a musí) zajímat o věci veřejné, protože je mohou zásadně ovlivnit. Že se nerozhoduje jen v kancelářích politiků a při volbách, a že je tudíž mimořádně důležité být stále aktivní a zajímat se o to, co se děje kolem nás. A tak Basilej nepřišla o dva Picassovy obrazy, ale naopak několik nových obrazů získala... „Tato událost byla pro

mě i pro mnoho mých vrstevníků zlomovým životním okamžikem. Zjistili jsme, jak funkční a důležitou součástí demokracie je referendum,“ vzpomíná profesor historie Univerzity v Basileji Leonhard Burckhardt, kterému bylo v době hlasování čtrnáct let. A dodává, že referendum, které je občas nazýváno Basilejským zázrakem, přivedlo tisíce lidí k většímu zájmu o kulturu a umění, který je dnes v Basileji stále patrný. Díky němu je zdejší Umělecké muzeum – nedávno rozšířené o novou budovu se sbírkou současného umění – jednou z nejvýznamnějších uměleckých institucí Evropy.

Výstava věnovaná 50 let starému zápasu o Picassa měla ve švýcarské Basileji velký úspěch.

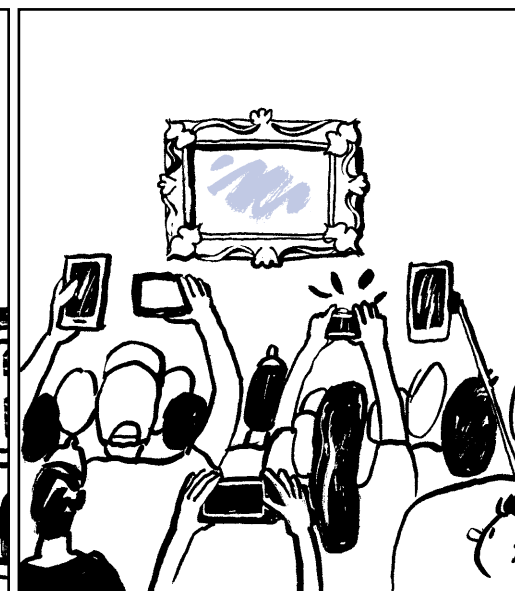
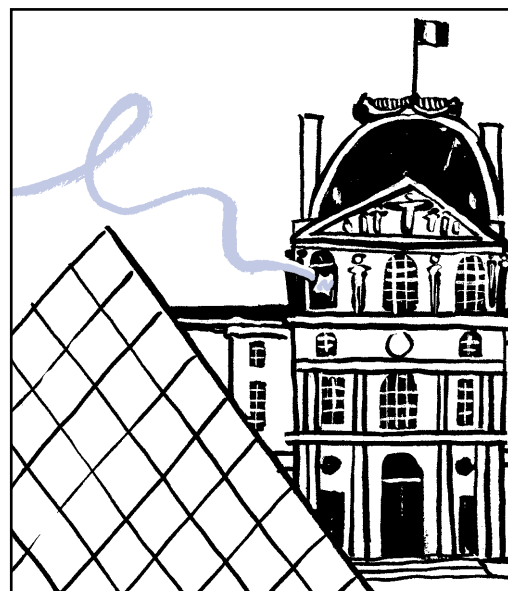
MUZEA PABLA PICASSA Dvě muzea věnovaná dílu Pabla Picassa fungují v jeho rodném Španělsku. První z nich stojí v Malaze, druhé pak v Barceloně. To vzniklo již v 60. letech a za jeho vznikem stojí osoba Picassova sekretáře Jauma Sabartése, který muzeu věnoval svou osobní sbírku Picassových obrazů. Zřejmě nejvýznamnější institucí je Picassovo muzeum v Paříži, které se stará o pět tisíc uměleckých děl a několik desítek tisíc archivních dokumentů, které dostalo darem ve dvou etapách od Picassových dědiců. Základem prestižní sbírky je 300 Picassových obrazů dokumentujících jeho umělecký vývoj. Další významné muzeum s Picassovým dílem je možné navštívit ve švýcarském Lucernu, v galerii Rosengart, kde je vystaveno několik desítek jeho obrazů.

LEHCE NABÝLA, LEHCE POZBYLA

Zakoupen, darován, ukraden, ztracen, prodán, zabaven a navrácen. Taková je více než stoletá historie malého obrazu od Augusta Renoira, jehož příběh před pár lety fascinovaně sledovala všechna světová média. Aby ne, když obraz slavného francouzského malíře koupila americká učitelka v roce 2009 na bleším trhu za pouhých sedm dolarů. Společně se starou panenkou. A jak se později svěřila, nezaujal ji ani tak obraz samotný, jako spíše pěkně zlacený rám. Po třech letech se rozhodla, že obraz prodá, a při té příležitosti se zjistilo, že jde o pravého Renoira s hodnotou kolem sta tisíc dolarů. Příběh o zázračném úlovku vyvolal značnou mediální pozornost, což se nakonec obrátilo proti šťastné majitelce. Ozvalo se totiž Muzeum výtvarného umění v Baltimoru, které dostalo obraz jako dar od významné sběratelky a filantropky Saidie Mayové a z nějž byl v polovině minulého století ukraden. O osudu obrazu namalovaného kdysi během oběda na plátěný ubrousek nakonec rozhodl soud, který vrátil Renoira zpátky do muzea.

22

ŽIVOT JE UMĚNÍ

KAŽDÁ VĚNOVANÁ KORUNA SE POČÍTÁ

PETRA SOUKUPOVÁ (1995) V roce 2010 se tehdy patnáctiletá Petra a její bratr Jakub rozhodli, že společně se svými vrstevníky založí velký orchestr, který bude úplně jiný než všechny ostatní. Už tehdy dokázala Petra přesvědčit své okolí, že když jim na začátku pomůže, budou pak mladí pomáhat v budoucnu. Dnes má těleso 65 členů a za sebou desítky velkých koncertů.

Foto: Martin Kábrt

Co vás vedlo k vytvoření orchestru?

S první myšlenkou přišel můj brácha. Já chodila do smyčcového orchestru v ZUŠ v Polici nad Metují a brácha do Big Bandu. V té době jsme hodně poslouchali orchestr Jamese Lasta a bavilo nás netradiční složení orchestru. A tak vznikl nápad spojit mladé muzikanty u nás v regionu dohromady a hrát, co nás baví.

Proč rovnou orchestr?

Bavila mě myšlenka mít orchestr mladých lidí, který hraje hudbu napříč hudebními žánry, spojuje mladé a baví diváky.

Jaké byly reakce vašeho okolí?

V první řadě nám dal zelenou tatka. Nikdy nezapomenu, když nám řekl: „Tak to zkuste a ukažte, co ve vás je.“ Od začátku nad orchestrem držel ochrannou ruku. Ale samozřejmě byli lidé, kteří nás od nápadu zrazovali a říkali: „My máme problém udržet pětičlennou kapelu, natožpak padesátičlenný symfoňák.“

Objevily se nějaké problémy, momenty, kdy jste to chtěla vzdát?

Vlastně tahle myšlenka nikdy nepřišla – vzdát to. Samozřejmě se někdy sama v sobě peru, zda to zvládnu táhnout dál, zda to má smysl, ale myslím, že to má každý v jakémkoli zaměstnání či osobním vztahu. Ale nikdy jsem opravdu nepřemýšlela, že bych to vzdala. To už nejde, nemůžu, srdce to nedovolí.

Kolik peněz jste nasbírali a komu jste je věnovali?

Za osm let činnosti jsme rozdali kolem 950 000 korun. Stejně část peněz šla

na podporu Nadačního fondu Hospital Broumov, konkrétně na zlepšení prostředí pro lidi, kteří mnohdy svůj život v nemocnici dožívají. Přispěli jsme ale také na opravu varhan v Polici nad Metují nebo jsme koupili noty v Braillově písmu pro nevidomého trumpetistu.

Co jste financovali v broumovské nemocnici?

Od začátku jsme věděli, že chceme zakoupit 9 čističek vzduchu na oddělení lůžek následné péče, aby si pacienti o něco méně uvědomovali, že leží v nemocnici, aby se jim lépe dýchalo a necítili charakteristický vzduch nemocnic.

Jak si vybíráte subjekty, kterým pomáháte?

Spíš nám ty věci a nápady přicházejí do cesty a my jsme rádi, že je můžeme realizovat.

Co plánujete v současné době?

Letos připravujeme benefiční turné po českých městech, ale více neprozradím, abych nic nezakřikla.

Co pro vás osobně znamená filantropie a pomoc ostatním?

Je to asi má vnitřní potřeba. Myslím, že to neskutečně obohacuje člověka, otvírá oči a posunuje kupředu. Filantropie obecně v mých očích mění svět k lepšímu. A je jedno, jak je veliká. Každá sekunda, každá koruna věnovaná druhým, se počítá. Stačí tak málo, aby se někdo další cítil o něco lépe, aby měl větší úsměv na tváři. A velmi lehce se to může proměnit v závislost v tom nejlepším slova smyslu.

24

UMĚNÍ DAROVAT

THE ART OF GIVING

ČTVRTLETNÍK PRO ROZVOJ
ČESKÉ FILANTROPIE

27 / ZIMA 2018

Vydává Nadace Via, Dělnická 1324/9, 170 00 Praha 7
Redakční rada Jiří Bárta, Martin Brát,
Dagmar Goldmannová, Ivana Janečková,
Miroslav Motejlek, Mikoláš Orlický, Ivan Pavlíček,
Lenka Schönfeldová, Marek Šálek
Šéfredaktor Libor Budinský
Grafická úprava Tomáš Brichcín, Robert V. Novák
Jazyková redakce Martin Brát
Externí spolupráce Naďa Straková, Ester Bezděk
Produkce Kristina Papoušková
Ilustrace Jan Laštovička
Tisk Indigoprint

Pokud se Vám časopis Umění darovat líbí, můžete ho finančně podpořit na www.umenidarovat.cz. Děkujeme.

Vaše náměty a připomínky zasílejte na e-mail: umenidarovat@nadacevia.cz, kde můžete také objednávat zasílání časopisu zcela zdarma. ISSN 1805-4390, ev. č. MK ČR E 20786
Neprodejné

● ● ●
NADACE VIA

www.nadacevia.cz, www.umenidarovat.cz

ČASOPIS UMĚNÍ DAROVAT VYCHÁZÍ DÍKY PODPOŘE VÁCLAVA DEJČMARA,
IVANY A TOMÁŠE JANEČKOVÝCH, MARTINA KULÍKA A DALŠÍCH.